

Robert RAJCZYK 

Uniwersytet Śląski w Katowicach

robert.rajczyk@us.edu.pl

WYJĄTKOWOŚĆ TAJWANU

Taiwan's Exceptionalism

eds. A. Rudakowska, E. Trojnar, A.W. Ziętek

Jagiellonian University Press, Kraków 2019, ss. 223

Tytułowa wyjątkowość Tajwanu prezentowana jest w monografii wieloautorskiej w dwóch wymiarach: międzynarodowym, regionalnym i lokalnym. Struktura pracy odpowiada tej dychotomii. Ów podział przedmiotowy umożliwia czytelnikowi, także spoza obszaru zainteresowań koncentrujących się wokół stosunków międzynarodowych oraz nauk o polityce, poznanie całego spektrum warunków funkcjonowania Republiki Chińskiej zarówno na arenie międzynarodowej, jak i regionalnej. Monografia prezentuje ustalenia badawcze dziewięciorga autorów i autorek. Przeanalizowane zostały kwestie związane ze statusem prawnomiędzynarodowym Tajwanu, geopolityczne uwarunkowania o charakterze regionalnym (region Morza Południowochińskiego), złożoność relacji tajwańsko-chińskich, amerykańsko-tajwańskich oraz amerykańsko-chińskich interpretowanych przez pryzmat Tajwanu, jak również prezentacja efektywności miejscowej *soft power* i atrakcyjności turystycznej.

Jedyny autor tajwański porusza problematykę wyzwań stojących przed jedyną chińską demokracją na świecie. W sukurs tego rodzaju analizie idzie rozdział poświęcony aktywizmowi obywatelskiemu, który analizowany jest na podstawie tzw. rewolucji słoneczników. Interesujące okazują się także rozdziały poświęcone tematycznym klastrom turystycznym bazującym na kulturze rdzennej ludności Tajwanu – austro-neozyjskich Aborygenów oraz ekoturystyce. Problematyka obu rozdziałów jest mało znana w literaturze przedmiotu zarówno z zakresu Taiwan Studies, jak i geografii społeczno-ekonomicznej.

Biorąc pod uwagę tematykę pracy zauważyć należy, iż niewątpliwie oddaje ona wyjątkowość Tajwanu, która legła u podstaw przygotowania zbioru. Analizując jednak

strukturę, wskazać można mankament w postaci układu dziewięciu rozdziałów. Miałby on wynikowy charakter, gdyby redaktorzy tomu umieścili ostatni rozdział w ramach analiz z obszaru pozycji Tajwanu w międzynarodowych stosunkach politycznych. W strukturze pracy daje się zauważyć również brak większej liczby autorów tajwańskich, choć niewątpliwie autorzy poszczególnych rozdziałów należą do grona uznanych badaczy problematyki tajwańskiej w Polsce i polskich naukowców realizujących badania naukowe na Tajwanie. Większa liczba autorów, a być może spowodowana tym także zwiększona objętość monografii, poszerzyłaby perspektywę badawczą, a czytelnikowi dała wyjątkową możliwość pozyskania wiedzy niezbyt szeroko dostępnej – z powodu bariery językowej – w globalnym obiegu informacyjnym i naukowym. Redaktorki tomu podkreślają jednak we wstępie, iż skład osobowy autorów i autorek umożliwia pogłębioną prezentację stanu badań nad problematyką tajwańską w środowisku polskich badaczy, co stanowi istotną wartość dla prowadzenia dalszych prac naukowych w tym zakresie problemowym.

Publikację otwiera rozdział poświęcony umiejscowieniu tematyki monografii w problematyce badawczej koncertującej się wokół Tajwanu. Zawiera on przegląd polskojęzycznej literatury, której znajomość jest dla polskiego badacza Taiwan Studies nieodzowna. Nieznacznie, ale widoczny jest brak odniesień o charakterze na przykład przyczynkowym do innych polskich autorów, którzy w ostatnich latach publikują w ramach Taiwan Studies artykuły w czasopismach naukowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Struktura pracy składająca się z rozdziałów uzupełniona jest bibliografią zamieszczoną pod koniec każdego z nich. Niewątpliwie jest to niezwykle użyteczne i wygodne rozwiązanie dla czytelnika, który zainteresowany pogłębioną refleksją ma bezpośredni dostęp do odsyłaczy bibliograficznych. Podobnie utylitarny charakter ma indeks rzeczowy i osobowy umieszczony na końcu tomu, razem z poprzedzającym go zestawieniem tabel wykorzystanych w monografii. Przegląd bibliografii skłania jednak do refleksji, iż obejmuje ona swoim zakresem chronologicznym stosunkowo niewiele publikacji powstałych po 2015 roku. Niemniej jednak nie można w tym miejscu pominąć faktu, iż monografia wieloautorska wydana została w 2019 roku, a zatem uwzględniając przebieg i czas trwania procesu redakcyjnego i wydawniczego, stwierdzić należy, iż nie jest to zarzut o charakterze jednoznacznie dyskwalifikującym.

Pod względem metodologicznym niektóre rozdziały można by uszczegółowić. W rozdziale dziewiątym brak jest na przykład uzasadnienia doboru ram czasowych badań prowadzonych metodą analizy ilościowej oraz jakościowej. Sama konstrukcja klucza kategorizacyjnego zdaje się jednak bardziej właściwa dla badań z zakresu agendy medialnej i ramkowania aniżeli wizerunku. W rozdziale piątym natomiast zauważalny jest brak analizy funkcjonalnej instytucji tajwańskiego systemu politycznego. Ta niedoskonałość uniemożliwia pełną ocenę efektywności i stopnia rozwoju tajwańskiej demokracji. Kwestia stopnia konsolidacji tego demokratycznego reżimu jest, nie *expressis verbis* co prawda, ale podejmowana w rozdziale szóstym. Niemniej jednak autor nie osadza swoich rozważań poświęconych społeczeństwu obywatelskiemu i tzw. rewolucji słoneczników w kontekście studenckiego ruchu Wild Lily, którego protest trwający od 16 do 22 marca 1990 roku uznawany jest za jedno z najbardziej znaczących

wydarzeń we współczesnej, politycznej historii Tajwanu czy też protestu spod znaku Wild Strawberries z listopada 2008 roku. Warto by również rozważyć uzupełnienie napisanego ze swadą rozdziału, z dobrze rozbudowaną częścią teoretyczną, o poszerzony namysł naukowy nad teorią ruchów społecznych i wpływem rewolucji słoneczników na współczesną scenę polityczną Tajwanu oraz kształtowanie się New Power Party.

Analizując pod względem merytorycznym publikację zatytułowaną *Taiwan's Exceptionalism* pod redakcją Anny Rudakowskiej, Ewy Trojnar i Agaty W. Ziętek wydaną przez Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego w 2019 roku, podkreślenia wymaga fakt, iż pozycja ta ma charakter interdyscyplinarny, wpisując się w nurt badań nad współczesnym środowiskiem międzynarodowym i jego uwarunkowaniami w obszarze stosunków międzynarodowych, nauk o polityce i administracji oraz nauk o mediach i komunikacji społecznej, a także geografii społeczno-ekonomicznej. Dowodzą tego również wykorzystane przez autorów metody badawcze charakterystyczne dla wyżej wymienionych dyscyplin naukowych: metoda analizy ilościowej oraz analizy zawartości, opis problemowy czy też *desk research*. Publikacja pod względem edytorskim także nie budzi zastrzeżeń. Szata graficzna jest przystępna wizualnie, a skład i łamanie tekstu nie sprawiają czytelnikowi trudności w odbiorze. Zastosowany format sprawia ponadto, iż książkę w wersji drukowanej czyta się wygodnie i przyjemnie.

Recenzowana monografia wpisuje się w zainteresowania i pola badawcze autorów, a zatem należy uznać ją za bardzo cenną pozycję w polskim obiegu naukowym, która istotnie poszerza stan badań nad problematyką tajwańską. Szczęgólnego znaczenia tematyka ta nabiera we współczesnym, zglobalizowanym świecie w kontekście gospodarczych skutków pandemii oraz geopolitycznego i ekonomicznego znaczenia Republiki Chińskiej (Tajwanu) dla globalnej wymiany handlowej, a także międzynarodowych stosunków politycznych.

Robert RAJCZYK – dr hab., prof. UŚ, pracownik Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Jego zainteresowania badawcze koncentrują się m.in. na problematyce Tajwanu.